

— Men med hensyn til at forandre kvinders sociale og økonomiske vilkår er der meget langt igen, siger to rødstrømper fra bladet »Kvinder«s redaktion — Tinne Vammen og Nina Vedelsby — der bl.a. fortæller om, hvor Rødstrømpebevægelsen står i dag — om at arbejde kvindepolitisk når det ikke længere er »in« — og om hvorfor »Kvinder«s redaktion har gjort op med bevægelsens fasttømrede princip: Den åbne dørs politik

»Det direkte demokrati har altid været et af de grundlæggende idealer i Rødstrømpebevægelsen. Og det går jeg da personligt stadig dybt ind for. På den anden side er 70'ernes virkelighed, som det ideal blev affødt af, ikke den samme som 80'ernes. Betingelserne for at arbejde kvindepolitisk, herunder at lave blad, er blevet langt vanskeligere,« siger Tinne Vammen fra bladet »Kvinder«s redaktion.

»Det vi har oplevet på redaktionen i det sidste par år har været, at vi arbejdede efter ideologien om det direkte demokrati, men at den reelle arbejds- og ansvarlighedsfordeling på redaktionen ikke kom til at svare til idealet,« supplerer bladet's ny ansvars- og ansvarshavende redaktør, Nina Vedelsby.

Baggrunden for samtalen med Information er den markante omlægning af arbejdsstrukturen indenfor den redaktionsgruppe, der skriver og redigerer Rødstrømpebevægelsens blad. Redaktionen er blevet reduceret med cirka halvdelen — fra 40 til 10 skrivende og en gruppe lay out'ere. Det er sket som følge af et forslag fra den gruppe, der i dag udgør redaktionen — en gruppe pionerer indenfor bladarbejde, som har fundet det nødvendigt at bryde med det ellers fasttømrede princip omkring bevægelsens bladarbejde: Den åbne dørs politik.

Frygtede bladets død

Om hvorfor redaktionsgruppen er gået så radikalt til værks, hedder det i det seneste nummer af »Kvinder«: »Vi har brudt med den åbne dørs politik, ikke fordi vi elsker en lille og stram redaktion, men fordi en fastholden ved princippet, sådan som tingene står i den aktuelle situation, efter vores bedste overbevisning vil medføre, at bladet går ind,« skriver den ny redaktion i det seneste nummer af »Kvinder«.

Kvinderne mener, der skal en anderledes aktiv, effektiv og stram redigering til for at højne bladets kvalitet og for at tilføre »Kvinder« en mere markant, kvindepolitisk profil.

»Det har været uhyre svært at være 40 mennesker i bladgruppen. Der går en masse kræfter til bare at holde informationsniveauet højt hos alle, men det tager jo også masser af tid at udvikle en spændende bladlinje. Med den store gruppe var det svært ikke hele tiden at drukne i interne kommunikationsproblemer.

Med en mindre redaktion er arbejdet blevet mere overskueligt, og det er blevet sværere at flygte fra ansvaret. Vi

håber på den måde at få flere kræfter — som vi vil lægge i et opsøgende journalistisk arbejde,« siger Tinne Vammen og Nina Vedelsby.

Forslaget om en mindre, men til gengæld mere effektiv redaktion blev stillet på et bladseminar, hvor forslagsstillerne selv tilbød at gå ind i den ny redaktion — under betingelse af at kunne gå samlet ind. Herudover kunne de suppleres med tre andre.

Anklages for at kuppe sig til magten

Ifølge Nina Vedelsby og Tinne Vammen var de øvrige medlemmer af den store redaktion enige i, at arbejdsprocessen måtte strammes op, men uenige i forslaget's radikale model. Eftersom ingen fra »oppositionen« selv ville overtage bladet eller gå ind i en omdannet redaktion, gik forslaget igennem.

Holdningen blandt nogle af de kvinder, der har måttet forlade redaktionen er imidlertid, at de »gamle« har kuppet sig til magten på »Kvinder«. Den ny redaktions kritikere har således opfordret Rødstrømpebevægelsen til at tage bladets tilknytning til bevægelsen op til overvejelse, idet de finder »kuppet« uforenelig med Rødstrømpebevægelsens indhold,« som et tidligere redaktionsmedlem, Margrethe Lyngs Mortensen, udtrykker det overfor Information.

Hjælp disse tidligere redaktionsmedlemmer har den ny redaktion valgt at føre bladet videre fremfor at være Rødstrømpebevægelsens blad. Den ny redaktion angribes for i højere grad at være optaget af personligt at komme til orde — end af at redigere et talerør for bevægelsen.

Modstrømninger mellem generationerne

»Rødstrømpebevægelsens koordinationsmøde har taget omstruktureringen til efterretning, men har bedt redaktionen om at lukke dørene op igen, når de nye arbejdsformer har fundet et rimeligt leje. Hvilket vil selvfølgelig vil gøre,« siger Nina Vedelsby.

I det seneste nummer af bladet angiver den ny redaktion økonomisk krise og generationsmønstre som baggrund for det voldsomme indgreb i strukturen.

»De gamle følte sig fastholdt i en offentlig moderrolle, som de ikke magtede eller ønskede at påtage sig,« hedder det i bladet.

Mange af de kvinder, der meldte sig til arbejdet for et par år siden, da flere af pioner-

TINNE VAMMEN OG NINA VEDELSBY — Et øjeblik med de åbne døre

(Foto: Anne Houe)

Ideologisk har vi næsten sejret os til døde

AF HANNE DAM

Derne havde lyst til en pause, havde ingen bevægelses- eller politisk erfaring, hvilket udfødte autoritetsproblemer, et utrygt arbejdsklima og rivninger omkring ansvarligheden.

Om at gribe i egen barm

Tinne: »Vi skal selvfølgelig også gribe i egen barm, og for vores generation er det vigtigt at snakke ærligt om, hvilke oplevelser det affader at blive konfronteret med kvinder i tyverne, der har fået kvindebevægelsen »foræret«. Noget af det, jeg har lært af det her, er, at politisk erfaring ikke kan overføres.

For den samfundsudviklingen går så tordnende hurtigt, må hver generation definere sit ståsted, personligt og politisk, ud fra sine særlige behov. En kvindepolitisk holdning skabes så at sige, »mens man går« — det er ikke noget, man kan læse sig til, eller som dumper fiks og færdigt ned fra himlen. Det er min erfaring, at der for hvert problem, der løses, opstår et nyt. Det er vilkårene.»

»Står ikke hvor vi stod for 10 år siden«

Tinne: »Jeg tror i virkeligheden, at nogle af konflikterne lå i, at de unge kom ind og troede, at vi gamle havde svar på rede hånd. Mange ventede, at der ville blive taget hånd om dem på en måde, som vi ikke kunne leve op til. De kom med en forventning om, at redaktionen kunne fungere som en barsisgruppe med tid til mere snak om det personlige og pri-

vate. Det behov kan en funktionsgruppe som en bladredaktion ikke indfri på grund af produktionspresset. Det sker til gengæld i bladets undergrupper, temagrupperne.

Nina: »Eller måske lå konflikten i, at de troede, vi stod der, hvor vi stod for 10 år siden? Men kvindebevægelsen kan ikke sige de samme ting på de samme måder i dag som for 10 år siden, selvom de afgørende kvindepolitiske problemer ikke er løst. Ideologisk har vi næsten sejret os til døde. Der er f. eks. ikke det parti i kongeriget Danmark, der vil afvise, at der eksisterer specielle kvindeproblemer i dette land. Men med hensyn til at forandre kvinders sociale og økonomiske vilkår og ringe indflydelse på de centrale beslutningsprocesser i samfundet er der meget langt igen.

En underdrejet kvindebbevægelse

Tinne: »Kvindebbevægelsen kan jo ikke sige til kvinderne i dag: »Du skal endelig for enhver pris have et lønarbejde.« For krisen — i 70'erne — kunne Rødstrømpebevægelsen nogenlunde tage for givet, at mellemlagene kvinder havde udsigt til uddannelse og arbejde. Men sådan er det ikke mere for store dele af mellemlagene unge — og slet ikke for arbejderklassens kvinder. Der er ikke lønarbejde til alle, som situationen ser ud nu. Og vi skal heller ikke glemme vores egen kritik af, hvad det er, lønarbejdet gør ved mennesker.

Der ligger nogle vældige tilbageslagsmuligheder for alle kvinder i krisen — i ungdomsarbejdsløsheden og i de manglende uddannelsesmuligheder. Omstændigheder, der ofte resulterer i et livsperspektiv, der umiddelbart peger i retning af ægteskabelig tvangsprostitution for at klare dagen og vejen. Ingen af delene har noget som helst med økonomisk selvstændighed eller magt over eget liv at gøre.»

En politisk ryster

»Når kvindebevægelsen ligger underdrejet for tiden, tror jeg, det i høj grad hænger sammen med, at mange af 70'ernes præmisser ikke længere kan tages for givet og med en viden om, at det blot at sige nej til nedskæringer, arbejdsløshed osv. ikke er tilstrækkeligt.

I takt med at venstrebevægelsen også på egen krop har erfaret, at den kapitalistiske økonomi og staten i det store og hele fungerer, som der blev skrevet fint og rigtigt om i utallige rode analyser i 70'erne, har vi fået os noget af en politisk ryster. Og med hensyn til at udvikle strategier for, hvordan vi kommer videre, føler vi os nok lidt magtes- og fantsiløse for tiden.

Hvis kvindebevægelsen skal tage bestik af 80'erne er der efter min opfattelse mere end nogensinde brug for flerstrengede strategier og offensive krav og ideer.»

En venstrefløj i indre eksil

Tinne: Jeg oplever, at dele

af den gamle venstrefløj enten er blevet nostalgisk, eller gået i indre eksil eller fortaber sig i »Dollars«. Det politiske tomrum kan kun give højrebølgen endnu mere skum på toppen.

I kvindebevægelsen er der også tale om et vist tomrum. Og jeg spørger mig selv, om det bl.a. skyldes, at store dele af kvindebevægelsen er ved at blive en behandlingsbevægelse.

Skyldes udviklingen bl.a. at så store energier i dag lægges i alternativt rådgivningsarbejde af social- og psykologisk art? Og er det egentlig rimeligt, at bevægelsen påtager sig opgaver, som i mange tilfælde som udgangspunkt blev taget op som en drastisk kritik af mangler ved det offentlige behandlingssystem og i håb om at kunne skabe ændringer i den offentlige social- og sundhedssektor?

Kan det også være rigtigt, at sådanne kvindeaktiviteter udføres som gratisarbejde — et arbejde man bliver slidt op af i det lange løb?

Det er bl.a. den slags spørgsmål, vi gerne vil have debatteret i »Kvinder«. Derfor lægger vi næste år ud med et temamnummer om kvinder og magt. Men først runder vi året af med et julenummer, vi kalder »Brændpunkter« — 12-13 rigtige redaktionsnarciastiske fortællinger...»

En mindre aktiv bevægelse

Hvordan påvirker den ryster. I taler om »Kvinder«

Nina: »Rødstrømpebevægelsen fungerer ikke så aktivt som tidligere. Hvilket betyder, at det i dag ikke er muligt at lave blod på samme måde som i 70'erne. Vi kan ikke i samme grad som tidligere hente stof, ideer og analyser i bevægelsen — i gå-ud-grupper, Kampfondgruppen, kontaktrupper osv. Der er ikke gang i den udadrettede aktivitet på samme måde som tidligere.»

Tinne: »Der er ingen tvivl om, at bevægelsen har haft en kolossal ideologisk betydning som den mest radikale kvindepolitiske organisering, men den har jo altid været et sted, hvor kvinder gik ind og fik en kvindepolitisk »grundskoling«. Herefter er mange gået ud igen — og har involveret sig i fredsarbejde, krisecenterarbejde, fagforeningsarbejde, politisk arbejde — eller i sammenhænge på deres arbejdsplads.

Kvindebbevægelsen er stadig levende — vil jeg påstå, men meget mere spredt og sammensat. Der findes masser af teatergrupper, skrivegrupper, faglige organiseringer, tværpolitiske kvindeorganiseringer, kvindehuse osv rundt om i landet — for blot at nævne nogle eksempler. Man kan altså ikke længere som i begyndelsen af 70'erne gå et par steder hen — i Indre by og Århus Centrum — for at finde ud af, hvad der foregår.»

En række forandringer

Nina: »Når der er mindre aktivitet i bevægelsen hænger det vel trods alt også sammen med den krise, der er kommet siden 70'erne, og som har lammet mange.

Og det hænger sammen med, at der er sket en række forandringer på områder, som Rødstrømpebevægelsen kritiserede som udgangspunkt — omkring seksualitet, omgangsformer mellem kønnene osv. Desuden tror jeg, det er et generationsspørgsmål. Diskussionen om kvindens plads i samfundet har nu kørt så længe, at der er en række unge kvinder, for hvem det er helt naturligt at gå ind og tage initiativer, som ikke er faldet vores generation let. De kalder sig bare ikke rødstrømper.»

Tinne: »Men når en bevægelse har så meget gennemtræk, som en bevægelse, der fungerer som »grundskoling« — nødvendigvis må have, er det klart, at det kommer til at påvirke en stadig udvikling af bevægelsens politik.»

Svagheden ved Rødstrømpebevægelsen

»Hvis en kvindepolitisk organisation skal fungere som en decideret kamporganisation, der f. eks. henvender sig til staten, så kræver det nogle stabile, permanente grupper, der arbejder med bestemte spørgsmål. Rødstrømpebevægelsen har aldrig primært forholdt sig til staten eller arbejdsmarkedets parter. Det har vi overladt til den gamle kvindebevægelse, Danske Kvinders Nationalråd og Dansk Kvindesamfund, som så er kommet til at sidde i alle de statslige organer.

Det kan være et tveægget sværd, for der er ingen tvivl om, at en masse af de politiske interventioner, der er helt afgørende for kvinders situation

i dag, foregår ved hjælp af reguleringer af lovgivningen.

I ønsker at tilføre bladet en mere markant kvindepolitisk profil. Hvad går den selvkritik på?

Nina: »At bladet har været for svingende kvalitetsmæssigt og politisk. Samtidig har vi haft meget blandede opfattelser af bladestetikken: Skal vi have billeder af lutter lidende kvinder, eller skal vi også vise nogle med lidt power på?»

Vi i den ny redaktion har meget lyst til, at bladet rent lay out-mæssigt skal se anderledes ud. Vi synes ikke, vi kan ikke blive ved med at hænge i slor og blonder.»

Tinne: »Jeg kunne personligt godt tænke mig, at »Kvinder« blev et blad, der på den ene side bevarede nogle af sine populistiske træk og så samtidig blev lidt mere højrovet. Tog fat på nogle diskussioner, der er lidt svære at tackle og måske tillod dem at bevæge sig på lidt mere overordnede niveauer.

Vi har altid haft et godt princip om, at artiklerne i »Kvinder« skulle ligge meget tæt på kvinders erfaringer og oplevelser. Det er udmærket, men man kan ikke blive ved med kun at tale på et niveau — man er nødt til også at nå hen til det mere generelle og f. eks. forholde sig til de magtsystemer og utopier, som de individuelle erfaringer hænger sammen med.»

»Kvinder« vil ekspandere

Hvorfor lukker I ikke bladet i konsekvens af den faldende aktivitet i Rødstrømpebevægelsen?

Nina: »For det første kan man ikke bare diskutere et kvindepolitisk blads eksistens i forhold til Rødstrømpebevægelsen. Bladet hedder »Kvinder«, hvilket måske er lidt flot i forhold til indholdet, men vi mener bestemt, der er basis for et blad om kvindekultur og politik — set ud fra hvad kvinder tænker og gør rundt og laver.

Vi har et yderst stabilt abonnementsstal og tror egentlig slet ikke, markedet er udnyttet. Derfor drømmer vi om at lade bladet udkomme en gang om måneden — i stedet for hver anden. Det ville i højere grad give os mulighed for at have fingene på pulsen.»

De økonomiske problemer, vi har haft, skyldes i, at omkostningerne ved produktionen er steget, uden at vi har sat prisen op. Vi har altid fulgt det princip, at bladet ikke må koste mere end en pakke cigaretter. Nu bliver vi under alle omstændigheder nødt til at sætte prisen op — ligesom vi er begyndt at tegne annoncer. Det har vi ikke villet for, men i dag må vi indse, at det er nødvendigt. (»Kvinder« koster 85 kr. i abonnement for ti numre og 15 kr. i udsalg. Red.)

Tinne: »Og for det andet: Hvorfor skulle vi give op, bare fordi det p.t. ikke lige er på mode at beskæftige sig med kvindepolitik? Det er snarere blevet decideret usmart. Men det kan vi ikke tage os af.

Hvis man mener noget med tingene, kan man ikke lade sit arbejde styre af de aktuelle politiske vinde. Problemerne er der stadigvæk.»